

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מבוא לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה - 91111

תאריך עדכון אחרון 03-04-2025

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 3

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: אחיזת (סיעוד) - "הדסה"

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: עין כרם

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר נגה בובר בן דוד

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: noga.buber-bendavid@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

ד"ר נגה בובר-בן-דוד,
גב יעל כרמלי,
מר אליעזר הינן

תאור כללי של הקורס:

הקורס מציג בפני הסטודנטים/ות את עקרונות החשיבה הסוציולוגית ואת יישומם בתחום הבריאות. במהלך הקורס נלמד מושגי יסוד, גישות תיאורטיות ורעיונות מרכזיים בסוציולוגיה, תוך בחינת הקשר שלהם למציאות החברתית בכלל ולמערכת הבריאות בפרט. הקורס משלב תכנים תיאורטיים עם דוגמאות מעשיות מעולם הבריאות והאחיות, ומספק כלים יישומיים להבנה ולפעולה במסגרת הפרקטיקה הקלינית

מטרות הקורס:

הקורס נועד להקנות לסטודנטים/ות יכולת להתבונן במציאות החברתית ובמערכת הבריאות דרך העדשה הסוציולוגית והאנתרופולוגית. הסטודנט/ית ילמד/תלמד לזהות ולנתח את ההשפעות ההדדיות בין חברה, תרבות לבריאות, יפתחו הבנה של אי-שוויון חברתי והשלכותיו על בריאות וחולי, וירכשו כלים יישומיים להתמודדות עם סוגיות חברתיות במסגרת עבודת האחיות. הקורס יאפשר לסטודנט/ית לפתח רגישות תרבותית ומודעות חברתית כחלק בלתי נפרד מהכשרתו/ה המקצועית.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. הסטודנט/ית יכיר/תכיר מושגי יסוד בחשיבה הסוציולוגית והאנתרופולוגית ויתחיל/תתחיל להבין את הקשרם לעולם הבריאות.
2. הסטודנט/ית יזהה/תזהה גורמים חברתיים בסיסיים המשפיעים על בריאות וחולי בחברה.
3. הסטודנט/ית יפתח/תפתח מודעות ראשונית לנושאים של אי-שוויון במערכת הבריאות.
4. הסטודנט/ית יתחיל/תתחיל לפתח רגישות לשונות תרבותית במפגש עם מטופלים.
5. הסטודנט/ית יתנסה/תתנסה בזיהוי היבטים חברתיים בסיסיים בסיטואציות טיפוליות.
6. הסטודנט/ית יכיר/תכיר את חשיבות הראייה הסוציולוגית כבסיס להתפתחות המקצועית בתחום הסיעוד

דרישות נוכחות (%) :

80%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות, תרגולים, דיונים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- הפרספקטיבה הסוציולוגית : מה זה סוציולוגיה וסוציולוגיה של הבריאות
- תיאוריות סוציולוגיות מרכזיות - בראי עולם הבריאות
- תרבות, תתי-תרבויות ושינוי תרבותי בישראל ובעולם הבריאות
- ריבוד חברתי בכלל ובמערכת הבריאות בפרט

- אי שוויון במערכת הבריאות- מגדרי, גילי, כלכלי
- אינטראקציה בחיי היום יום ובתחום הבריאות בפרט
- חיברות בעולם הבריאות
- סטייה חברתית ומשמעותה בתחום הרפואי
- סוגי משפחות והמפגש עם מערכת הבריאות

חומר חובה לקריאה:

- ברזיס, מ. (2020). הכשרת מטפלים מול קץ החיים: תובנות מפרויקט לאומי. בתוך ש' בריל, ח' חזן, י' כהן-מנספילד, ו' לביא (עורכים), סוף החיים.
- בריל, מ., ונחמני, נ. (2014). מקומה של החמלה בטיפול. גרונטולוגיה וגריאטריה, 51-64.
- גלזרמן, מ. (2009). גברים ממאדים – נשים מנוגה: אז איך תיתכן רפואה אחת לכולם? רבין, המגזין, 5, 14-17.
- גלזרמן, מ. (תאריך לא ידוע). רפואה שעושה את ההבדל. מרכז דוידסון.
- דוידוביץ, נ., לב, נ., ולוי, ב. (2023). מערכת הבריאות בישראל: בין "הנורמלי החדש" ל"נורמלי הישן". בתוך דוח מצב המדינה: חברה, כלכלה ומדיניות 2023 (עמ' 263-301)
- היימס, ג., ברוך, ה., ומשה-אילון, י. (2022). קבלת החלטות על הקצאת צוות למחלקת קורונה ("מחלקת כתר") בגלי הקורונה הראשונים. האחות בישראל.
- הירש, ד. (2011). המדיקליזציה של האימהות: יחסים אתניים וחינוך אימהות מזרחיות לטיפול 'היגיני' בתינוק בתקופת המנדט. בתוך מגדר בישראל: מחקרים חדשים על מגדר ביישוב ובמדינה (עמ' 106-139). הוצאת מכון בן-גוריון.
- וינבלט, נ. (2007). הרחבת המושגים טיפול ומטפל על רקע תהליך שינוי פרדיגמה. כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק, 16, 67-76.
- זינגר, ל., אלון, א., ואביטלי, א. (2022). אל תרגיז את אבא- תפקיד האחות יטיפת חלב ביצירת מוגנות לילדים עדים לאללימות" .. עמ' 64-68.
- חמו לוטם, מ., צזנה, ר., ולב-ציון קורח, א. (2021). מהפכת המידע ברפואה. הרפואה, 25-29.
- טיינמן, נ., ואדלר-בן דור, ע. (2022). חוכמת המעשה: "ספר להם, ספר להם... שאני, החבר הכי טוב שלהם, מתמודד עם מחלת הסכיזופרניה": מספור אישי לסיפור של שינוי חברתי בבריאות הנפש. חברה ורווחה: רבעון לעבודה סוציאלית, מ"ב(3), 308-323.
- לייסנר, א. (2011). רפואה מגדרית: האם היא טובה לנשים? המשפט, 16(1-2), 481-523.
- משונים, ג' ג'. (1999). סוציולוגיה. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
- נודלמן, א. (1997). בריאות וחולי בתפיסה התרבותית של נוער עולה מאתיופיה. בתוך א. עמיר, א. זהבי ור. פרגאי (עורכים), שורש אחד וענפים רבים: סיפור קליטתם של בני נוער מאתיופיה בעלית הנוער (עמ' 99-120). הוצאת מאגנס.
- נעמתי-שניידר, ל. (2021). בין פרטי לציבורי בשוק הבריאות בישראל התמודדות בתי החולים הציבוריים בישראל בשוק תחרותי. האחות בישראל, 36-40.
- פדר-בוביס, פ. (2016). "רגישות תרבותית" בבית חולים בישראל. בתוך ב. בשיר, ג. בן פורת וי. יונה (עורכים), מדיניות ציבורית ורב-תרבותיות.
- קפלן, א. (2013). מבוא לגן עדן: חיים באתר עכשווי של זקנה. הוצאת רסלינג. עמ' 225-235.
- ששון, י. (2022). אי-שוויון מעמדי בבריאות ובתמותה בישראל סקירה תאורטית ואמפירית. סוציולוגיה ישראלית, כ"ג, - מבוא ודיון

חומר לקריאה נוספת:

• גידנס, א. (2013). סוציולוגיה - מהדורה שישית. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.

• גרינשפן, א., סגיב־שיפטר, ת., נגב, מ., ודודוביץ', נ. (2022). סוציולוגיה של בריאות וסביבה בישראל. סוציולוגיה ישראלית, 31-10.

• דבאוי, מ., אפשטיין, ג., וייס, א. (2024). נורמות מקומיות, נורמות תרבותיות, ומבנה המשפחה בישראל. (נייר מדיניות; Vol. מס' 05.2024). מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל.

• מיינר, ה. (1985). פולחן הגוף של היאקירמא. בתוך ד. רוט הלר ונ. נווה (עורכים), היחיד והסדר החברתי (עמ' 17-20). תל אביב: עם עובד.

מרכיבי הציון הסופי:

מבחן בכתב 50 %

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 40 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
10 %

מידע נוסף / הערות:

ציון עובר 60 (לכל הפחות) בבחינה ובעבודה הוא תנאי לקבלת ציון סופי בקורס.
הנוכחות היא חובה בשיעור ובתרגיל